

हिमसंस्कृतवार्ताः

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

himsanskritvartah
e-Sanskritnewspaper

नवा प्रेरणा नवोत्साहः

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

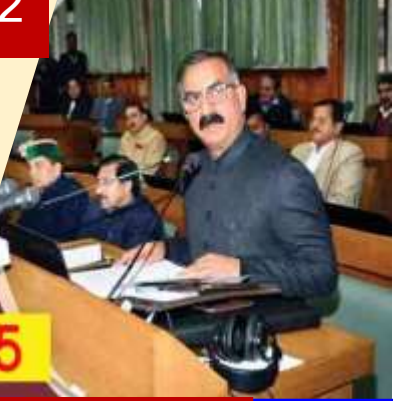
1

11.02.2024 रविवासरः वि.सं. २०८० माघशुक्ल प्रतिपदा माघ २८ प्रविष्टांशः

Website- www.himsanskritam.com Email-himsanskrit@gmail.com

■ पृष्ठ-4 ■ वर्ष-3 ■ अङ्क-109

HP Budget 2024: 2
अपेक्षाणाम् आय-व्ययकम्
हिमाचले
सार्वभौमिकपेटिकासु
वस्तुसेवाकरात् मुक्तिः 125

लक्ष्मणपुरे
'सरलमानकसंस्कृतम्'
'इत्यस्मिन् विषये
राष्ट्रियकार्यशाला
सम्पन्ना

द्वादश-त्रयोदशदिनयोः
युद्धं अभिमन्युवधं च

प्रमुखाः वार्ताः

नागरिकता-संहिता-
अधिनियमः आगामिनः
लोकसभा-निर्वाचनात्
पूर्वमेव अधिसूच्यते

केन्द्रीय-गृहमन्त्री अमितशाहः कथितवान् यत् नागरिकता-संहिता-अधिनियमः आगामिनः लोकसभा-निर्वाचनात् पूर्वमेव अधिसूच्यते उतवा क्रियान्वितो भविष्यति। ई.टी. नाउ-वैश्विक-व्यवसाय-सम्मेलने प्रवदन् श्रीशाहः सबलेन प्रतिपादितवान् यत् नागरिकता अधिनियमोऽयं नागरिकता प्रदानाय एकः अधिनियमोवर्तते। न तु नागरिकतायाः वंचितकरणाय अस्ति। अस्योद्देश्यं प्रताडितेभ्यः मुस्लिम-प्रवासियेतेभ्यः भारतीयैभ्यः नागरिकता प्रदानमस्ति। अवधेयं वर्तते यत् नागरिकता- संशोधन अधिनियमः संसदा नवदशाधिक-द्विसहस्रतमे वर्षे पारितः। गृहमन्त्रिणा कथितं यत् भारतीय इतिहासे प्रथमवारं सप्तचत्वारिंशदधिक-द्विसहस्रतमवर्षं यावत् भारतं विकसित राष्ट्रं निर्मातुं सामान्य निर्वाचनं भविष्यति। तेनोक्तं मोदिनः तृतीये कार्यकाले ऽपि राष्ट्रीय-जनतान्त्रिक गठबन्धन एव अधिकैः मतैः निर्वाचितो भविष्यति इति।

न राज्यसभायां नामांकनम्, न लोकसभायै आवेदनम्,
हिमाचल-राजस्थानतः सोनियायाः राज्यसभागमनस्य चर्चा

हिमसंस्कृतवार्ताः- कार्यालयीयः ये आसनानि काङ्ग्रेसपक्षाय गच्छन्ति प्रतिनिधिः। राज्ये एकमात्रस्य तेषु हिमाचलतः एकं आसनम् अपि राज्यसभायाः आसनस्य नामाङ्कनस्य समाविष्टमस्ति। एतदतिरिक्तं राजस्थान- बिहार-महाराष्ट्र- मध्यप्रदेशेषु अपि एकैकमासनं काङ्ग्रेसपक्षं प्राप्तुं शक्नोति, तेलङ्गानातः द्वौ, कर्नाटकतः त्रीणि च आसनानि प्राप्तुं सम्भावना वर्तते। अस्मिन् समये सोनिया गान्धी इत्यस्याः राज्यसभागमनस्य सम्भावना अधिका अस्ति। यदि सोनिया गान्धी राजस्थानतः निर्वाचनं गृह्णाति तर्हि काङ्ग्रेसस्य शीर्षनेतृत्वम् प्रियंका गान्धी हिमाचलतः राज्यसभां प्रेषयितुं शक्नोति। काङ्ग्रेसस्य प्रदेशाध्यक्षा प्रतिभासिंह उक्तवती यत् काङ्ग्रेसस्य शीर्षनेतृत्वं शीघ्रमेव राज्यसभासनस्य विषये निर्णयं करिष्यति। अधुना राज्यसभायां गच्छतां काङ्ग्रेसनेतृणां नामानि राष्ट्रियाध्यक्षः मल्लिकार्जुनखड्गे निर्धारयिष्यति।

२७ फरवरी दिनाङ्के निर्वाचनम्
राज्यसभानिर्वाचनस्य
नामाङ्कनपत्रस्य अन्तिमतिथिः १५ फरवरी, नामाङ्कनपत्रस्य समीक्षा १६ फरवरी दिनाङ्के भविष्यति। नामनिवृत्तेः अन्तिमतिथिः २० फरवरी मंगलवासरे निर्धारिता अस्ति। मतदानस्य तिथिः २७ फरवरी मंगलवासरे निर्धारिता अस्ति। विधानसभा परिसरे मतदानसमयः प्रातः ९ वादनतः सायं ४ वादनपर्यन्तं भविष्यति। सायंकाले विलम्बेन परिणामः घोषितः भविष्यति। मतगणना २७ फरवरी मंगलवासरे सायं ५ वादने भविष्यति, सम्पूर्णा निर्वाचनप्रक्रिया २९ फरवरी दिनाङ्के पूर्णा भविष्यति।

दिवंगतायै सिम्मी-अग्निहोत्र्यै पुत्र्या आस्थया प्रदत्ता मुखाग्निः,
मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः अपि सम्मिलितः

हिमसंस्कृतवार्ताः- ऊना।

हिमाचलप्रदेशस्य उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्निहोत्री इत्यस्य स्वर्गीयपत्न्याः सिम्मी अग्निहोत्री इत्यस्याः अन्तिमसंस्कारः शनिवासरे गोन्दपुरजयचन्दे (हरौली) कृतः। तस्य अन्तिमयात्रायां मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखसहिताः शतशः जनाः उपस्थिताः आसन्। एतस्मिन् काले मुकेश-अग्निहोत्री-पुत्री आस्था स्वमातुः पार्थिवशरीरं दाहस्थलं प्रति नीतवती। हिन्दूधर्मानुसारं सर्वाः औपचारिकताः सम्पन्नं कृत्वा पुत्री आस्था, मुकेश अग्निहोत्री च श्मशाने मर्त्यं अवशेषाणां दाहसंस्कारं कृतवन्तौ। अस्मिन् काले काङ्ग्रेसपक्षस्य अनेके वरिष्ठनेतारः अपि उपस्थिताः आसन्। ततः पूर्वं मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः शनिवासरे अपराह्णे गोन्दपुरस्य मुकेश अग्निहोत्री इति पैतृकग्रामं प्राप्य शोकप्रस्तपरिवाराय सान्त्वनां दत्तवान्। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः पार्थिवशरीरं स्कन्धे धारितवान्। सिम्मी अग्निहोत्री इत्यस्याः निधनं प्रति काङ्ग्रेसस्य राष्ट्रियमहासचिवः प्रियङ्गा गान्धी वाङ्मया अपि शोकसंवेदनां प्रकटितवती अस्ति। सा शोकप्रस्तपरिवारस्य प्रति शोकं प्रकटितवती अस्ति। कथ्यते यत् शुक्रवासरे रात्रौ सिम्मीमहोदया

गोन्दपुरजयचन्दे स्वगृहे आसीत् यदा सहसा तस्याः रक्तचापः न्यूनः भवितुं आरब्धः। तदनन्तरं चण्डीगढस्य मैक्स-चिकित्सालयं नीयमाना सा यदा पञ्जाबराज्यस्य कुराली-नगरस्य समीपे प्रापिता तदा हृदयघातेन तस्याः मृत्युः अभवत्। तस्मिन् समये मुकेश अग्निहोत्री शिमलायां मन्त्रिमण्डलसभायाः अनन्तरं गृहं प्रत्यागच्छन् आसीत्, तदा डॉ. सिम्मी इत्यस्य रोगी इति सूचना प्राप्ता। राष्ट्रीयमहिलाकांग्रेसस्य अध्यक्ष अलका लाम्बा, मंत्री विक्रमादित्यसिंहः, यादविन्द्रगोमा, चंद्रकुमारः, अनिरुद्धसिंहः इत्यैतैः सह आशीषबुटेलः, भवानीसिंहः पठानिया, नोरज अय्यर, देविंदर भुट्टो, सुदर्शनः, इंद्रदत्तलखनपालः, रविकुमारः, राजेशधर्माणी, संजयरतनः, पूर्वमंत्री कौलसिंहठाकुरः, रामलालठाकुरः, आशाकुमारी, रंगीलारामरावः, पूर्व सीपीएस सोहनलालठाकुरः, भाजपादलस्य प्रदेशाध्यक्षः राजीवबिंदलः, सतपाल सत्तो, राकेशपठानिया, रामकुमारः परमजितपम्मी, कमल सैनी, लखबीर लक्की आम-आदमीदलस्य पंजाबस्य च हरजोत बैन्सः अपि उपस्थिताः अभवन्।

आकाशवाणीवार्ताः
लोक-राज्य-सभयोः
श्रीराममन्दिरस्य
श्रीरामललायाः
प्राणप्रतिष्ठायां च चर्चा

लोक-राज्य-सभयोः श्रीराममन्दिरस्य श्रीरामललायाः प्राणप्रतिष्ठायां च चर्चा जाता। चर्चायाः प्रारम्भः भाजपेति दलस्य सांसदेन डॉ सत्यपालसिंहेन कृतः। तेनोक्तं यत् अयोध्या धाम्नि श्रीरामललायाः प्राणप्रतिष्ठा ऐतिह्यं वर्तते। तेनअग्रे कथितं यत् भगवान् श्रीरामः सर्वेषां जनानां प्रेरणास्रोतस्वरूपो वर्तते। श्रीरामः सर्वेषां जनानां भावः संस्कृतिः च अस्ति। डॉ. सिंहेन अत्रावसरे कांग्रेसदलस्य श्रीरामं प्रति विमुखिकरणे आलोचना विहिता। तेन आरोपितः यत् सम्प्रति कांग्रेसदलस्य स्थितिरपि एतेन कारणेन जाता। कांग्रेसदलस्य गौरवगोगोईः अवदत् यत् मानवता अस्य राष्ट्रस्य परिचयो वर्तते। तेन भणितं यत् यदि कोऽपि जनः द्वेषं पालयति तदा सः विशुद्धः श्रीरामभक्तो नैव भवितुं शक्यते। गौरव गोगोई इत्यस्य वार्तायाः प्रत्युत्तरे केन्द्रीयमन्त्री साध्वी- निरञ्जनः ज्योतिः कथितवती यत् कारयानसेवकानां विषयेऽपि चर्चा भवितव्या ये आरक्षिणः भुशुण्डिकाप्रहारे दिवंगताः जाताः। भाजपेतिदलस्य प्रताप-चन्द्र-सारंगीः प्रावोचत् यत् प्रभुः श्रीरामः देशं ऐक्यभावे संयोजयति। यतोहि श्रीरामः सर्वेभ्यः विराजमानो विद्यते।

कृषकाः, निर्धनाः,
युवानः, महिलाः च
विकसितभारतस्य
स्तम्भाः सन्ति

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी उक्तवान् यत् कृषकाः, निर्धनाः, युवानः, महिलाः च विकसितभारतस्य स्तम्भाः सन्ति, तेषां सशक्तिकरणाय तस्य सर्वकारः प्रतिबद्धः अस्ति। विडियो कांफ्रेंसिंग माध्यमेन विकसितभारत विकसितगुजरात इति कार्यक्रमं सम्बोधयन् प्रधानमन्त्रिणा उक्तं यत् मध्यमवर्गस्य, निर्धनानाम् व्ययस्य न्यूनीकरणाय, दरिद्रतायाः निवारणाय च सर्वकारस्य निरन्तरप्रयासः वर्तते। सः आवास योजनायां कार्यान्वितुं गुजरातराज्यस्य उपलब्धैः अपि प्रशंसां विहितवान्।

सुभाषितम्

सुखार्थं त्यजते विद्यां
विद्यार्थं त्यजते सुखम् ।
सुखार्थिनः कुतो विद्या
कुतो विद्यार्थिनः सुखम् ॥

भावार्थ- जो व्यक्ति सुख के पीछे भागता है उसे ज्ञान नहीं मिलेगा तथा जिसे ज्ञान प्राप्त करना है वह व्यक्ति सुख का त्याग करता है। सुख के पीछे भागने वाले को विद्या कैसे प्राप्त होगी ? तथा जिसको विद्या प्राप्त करनी है उसे सुख कैसे मिलेगा ?

२५ प्रतीकसाठ्ये मुम्बई

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते
सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

HP Budget 2024: अपेक्षाणाम् आय-व्ययकम् हिमाचले सार्वभौमिकपेटिकासु वस्तुसेवाकरात् मुक्तिः सर्वेषां सस्यानां कृते न्यूनतमं समर्थनमूल्यं भवेत्

हिंसंस्कृतवार्ता- शिमला।

हिमाचलप्रदेशसर्वकारेण अस्मिन् वर्षे सेबसंचयार्थं सार्वत्रिकी पेटिकां कार्यान्वितुं निर्णयः कृतः। उद्यानपालकाः बजटे सार्वभौमिकगते जीएसटी-मुक्तिम् अपेक्षन्ते। राज्यस्य कृषकाः सर्वेषां सस्यानां न्यूनतमसमर्थनमूल्यं (MSP) घोषयितुं आग्रहं कुर्वन्ति। लोकसभानिर्वाचनात् पूर्वं राज्यसर्वकारेण प्रस्तुयमाने आय-व्ययके कृषकेभ्यः उद्यानपालकेभ्यः च महदाश्रयः भविष्यति इति अपेक्षा अस्ति। दूरदर्शक-पेटिका- विच्छेदस्य निर्णयः सर्वकारेण कृतः यस्य कारणात् सेबं सार्वभौमिक-कार्टन-मध्ये संचय-करणं भविष्यति। यदि सर्वकारः सार्वभौमिक-कार्टन-उपरि जीएसटी-क्षमां करोति तर्हि मूल्य-न्यूनीकरणेन उद्यानपालकाः तत् कर्तुं प्रोत्साहिताः भविष्यन्ति। कृषकाः उद्यानपालकाः च स्वसस्यानां भण्डारणार्थं लघु-शीत-भण्डारस्य निर्माणार्थं सर्वकाराद् अनुदानस्य प्रावधानस्य अपि अपेक्षां कुर्वन्ति, येन यदा विपणीषु मूल्यानि पतन्ति तदा सस्यानि शीत-भण्डारेषु स्थापयितुं शक्यन्ते, यदा मूल्येषु उन्नयनं भवति, तदा ते तान् विपणीषु विक्रेतुं सुविधां प्राप्तुं शक्नुवन्ति।

गुणवत्तायां विपणने च उन्नयनम् आवश्यकम्

उद्यानिकी विभागस्य सेवानिवृत्तः संयुक्तनिदेशक डॉ. देशराजः कथयति यत् सेबस्य गुणवत्तां विपणनं च वर्धयितुं उत्पादनं च वर्धयितुम् अतीव महत्त्वपूर्णम् अस्ति।

सर्वकारेण एण्टीहेल्नेट विषये अनुदानं वर्धयितव्यम्। प्रतिवर्षं अश्मपातेन सेबसस्य महती हानिः भवति। एण्टी हेल्नेट इत्यस्य उपयोगेन ७० तः ८० प्रतिशतं सस्यं हानितः रक्षितुं शक्यते। लघु-शीत-भण्डारस्य, प्रसंस्करण-एककानां च निर्माणं प्रोत्साहयितुं आवश्यकता वर्तते।

उद्यानानां वेष्टनार्थम् अनुदानं दद्यात् सर्वकारः

प्रगतिशील उत्पादकसङ्घस्य उपाध्यक्षः आशुतोषचौहानः अवदत् यत् उद्यानपालकेभ्यः लघु-शीत-भण्डारस्य, पैकेजिंग-गृहाणां च संचालनाय सौर-संयंत्रस्य स्थापनायै अनुदानं प्राप्तव्यम्। एचपीएमसी-माध्यमेन कृषक-माली-स्वसहायता-समूहानां उत्पादानाम् विपणने सहायतां कर्तुं व्यवस्था भवितुमर्हति। उद्यानानां वेष्टनार्थं लोहकोणेषु मालीभ्यः सर्वकारेण अनुदानं दातव्यम्।

आय-व्ययकात् कृषकाणां उद्यानपालकानां च अपेक्षाः

- > कीटनाशकेषु, कवकनाशकेषु च अनुदानं वर्धयितव्यम्।
- > राज्ये उद्यानस्य विकासाय सर्वकारेण उद्याननीतिः निर्मातव्या।
- > उच्चगुणवत्तायुक्ताः पादपाः न्यूनदरेण उपलब्धाः भवेयुः।
- > आपदां दृष्ट्वा सर्वकारेण कृषकाणां उद्यानपालकानां च ऋणं व्याजं च क्षन्तव्यम्।
- > मण्डी-मध्यस्थता-योजनायै बजट-व्यवस्था कर्तव्या।

लोकसभानिर्वाचनार्थं निर्मितः

केन्द्रीकृतनिर्देशकक्षः

अखिलभारतीयकाङ्ग्रेससमित्याः

अनुमोदनानन्तरं सङ्घटितम्

हिंसंस्कृतवार्ता- शिमला। लोकसभानिर्वाचनं दृष्ट्वा काङ्ग्रेसेन केन्द्रीकृतनिर्देशकक्षस्य निर्माणं कृतम् अस्ति। अखिलभारतीयकाङ्ग्रेससमित्याः अनुमोदनानन्तरं केन्द्रीकृतनिर्देशकक्षस्य सङ्घटनम् कृतम् अस्ति। केन्द्रीकृतनिर्देशकक्षे १६ अधिकारिणः समाविष्टाः सन्ति, तेभ्यः सर्वेभ्यः पृथक्-पृथक् दायित्वं च नियुक्तम् अस्ति। हरिकृष्ण-हिमरालेन बृहत्तमं दायित्वं प्राप्तम् अस्ति। राज्यसर्वकारस्य अखिलभारतीयकाङ्ग्रेससमित्याः च मध्ये समन्वयस्थापनस्य दायित्वं तस्य प्राप्तम् अस्ति। लोकसभानिर्वाचनपर्यन्तं हिमरालः समन्वयकस्य भूमिकां निर्वहति। एतेषां अतिरिक्तं तरुणपाठकः कानूनी विषयेषु समन्वयं करिष्यति। कप्तान एस के सहगल विभागीय समन्वयकः, चन्द्रमोहनः अधिवक्ता निर्वाचनायोगः तथा प्रशासनिकसमन्वयकः, नितिन राणा सोशलमीडिया-समन्वयकः, जी. एस. तोमरः मीडियासमन्वयकः नियुक्तः अस्ति। चतुर्थं लोकसभासनेषु काङ्ग्रेसेन शिमलायां बलदेवठाकुरं, काङ्गड़ायां वीरेन्द्रजसवालं, मण्ड्यां त्रिलोकसूर्यवंशी, अतुलशर्मा च, हमीरपुरे विक्रमशर्मा, हार्दिकशर्मा, रणदीपठाकुरं च समन्वयकत्वेन, विवेकशर्मा विधिप्रशासनिकसमन्वयकत्वेन च नियुक्तः देवेन्द्र शर्मा विनय मेहता च उभौ विधिविभागे समन्वयकौ नियुक्तौ। अस्मिन् विषये केन्द्रीकृतनिर्देशकक्षस्य अध्यक्षेन अमितपालसिंहेन आदेशाः निर्गताः सन्ति।

उपलब्धि सर्वेक्षणम्: हिमाचले छात्राणां हिन्द्याः, गणितस्य एवं विज्ञानस्य ज्ञानस्य भविष्यति परीक्षणम्

हिंसंस्कृतवार्ता- प्रतिनिधिः।

हिन्दी-गणित-विज्ञान-विषयाणां ज्ञानस्य परीक्षणाय राज्यस्य 2,000 विद्यालयेषु राज्य-स्तरीय-उपलब्धि-सर्वेक्षणम् क्रियते। द्वितीय-चतुर्थ-सप्तम-नवम-वर्गस्य ४५ सहस्राणां छात्राणां मूल्याङ्कनं टेब-माध्यमेन भविष्यति। एतत् सर्वेक्षणं राज्यस्य सर्वेषु मण्डलेषु विद्यालयानां चयनं कृत्वा १२ फरवरीतः ९ मार्चपर्यन्तं भविष्यति। राष्ट्रिय-उपलब्धिसर्वेक्षणे हिमाचलस्य कार्यप्रदर्शनस्य उन्नयनार्थं प्रयत्नरूपेण एनसीईआरटीद्वारा एतत् प्रदर्शनं आयोजितम् अस्ति। सर्वेक्षणं समग्रशिक्षा-अभियानस्य राज्य परियोजना निदेशालयेन क्रियते। मूल्याङ्कनं टेबलेट इत्यत्र भविष्यति, यस्य समर्थनं समग्रशिक्षायाः प्रौद्योगिकीसहभागितायाः कन्वेजीनियस इन्साइट्स इत्यस्य समर्थनेन भविष्यति। अस्मिन् मूल्याङ्कने प्रायः ४५,००० छात्राणां मूल्याङ्कनं भविष्यति। सर्वेक्षणस्य उद्देश्यं एतासु कक्षासु छात्राणां वर्तमानशिक्षणस्तरस्य विश्लेषणार्थं निदानात्मकमूल्यांकनरूपेण कार्यं कर्तुं तथा

कार्यालयीयः

च विवरणानां आधारेण उन्नयनं प्रति विशेषतया केन्द्रीकृता शिक्षणयोजना कल्पयितुं च अस्ति।

प्राप्तानां विवरणानां आधारेण राज्यं विद्यालयेभ्यः विकासार्थं अनुकूलितशिक्षणप्रथाः प्रदास्यति। अभ्यासप्रश्नकोषान् प्रदास्यति, देशे च सर्वत्र शिक्षणस्तरं अवगन्तुं एनसीईआरटीद्वारा क्रियमाणे राष्ट्रियोपलब्धिसर्वेक्षणे तेषां प्रदर्शनम् उन्नयितुं उद्दिश्यते। सर्वेक्षणस्य संचालनं राज्ये मूल्याङ्कनस्य शिक्षणप्रथानां च उन्नयनार्थं प्रचलति STARS कार्यक्रमे समग्रशिक्षा हिमाचलप्रदेशस्य बृहत्तरस्य दृष्टिकोणस्य भागः अस्ति।

"हरियाणायाः भूरि जनपदेषु दूरभाषीयान्तर्जालसेवा निरोधनस्यादेशः प्रख्यापितः

हिंसंस्कृतवार्ता: युवराजभट्टराई।

"पंजाब-हरियाणा-प्रदेशयोः मध्ये सङ्घु सीमा-क्षेत्रं प्रशासनेन सीमेंटेड बेरिकेड्स इत्यनेन बन्धनेन, कण्टकित-लौह-सूत्रबन्धनेन च जडीकृतम् अस्ति। घग्गर नद्याः उपरि निर्मितः सेतुरपि गमनागमनार्थं पिहितकृतः अस्ति। नद्याः आभ्यन्तरेऽपि तस्याः गहनतादृशा अतोऽपि गहनतामापादयितुं खननं कृतमस्ति, येन काञ्चन अपि वाहनं नद्याः पारे गन्तुं न शक्नुयात्। षड्विंशतिः कृषक-संघटनैः फरवरी-त्रयोदश्यां पञ्जाबराज्याद् दिल्लीम्प्रति प्रस्थानस्य घोषणा कृतास्ति। हरियाणारक्षिबलेन सर्वसाधारणेभ्यः जनेभ्यः अर्थार्थना कृतास्ति- ' आत्यावश्यकतायां सत्याम् एव ते पञ्जाबराज्यम्प्रति यात्रां कुर्युः'।

फरवरी-त्रयोदश्यां प्रस्तावितस्य कृषक आन्दोलनस्य कारणेन हरियाणायाः अम्बाला-कुरुक्षेत्र-जीद-हिसार-फतेहाबा-सिरसा-जनपदेषु दूरभाषीयान्तर्जालसेवा निरोधनस्य आदेशः प्रख्यापितः। रविवसरे प्रातः षड् वादनात् आरभ्य मंगलवासरे रात्रौ द्वादशवादनं यावत् दूरभाषीयान्तर्जालसेवा प्रतिषेधिता वर्तते

जनजातिय-समुदायेन राष्ट्रस्य सकल-विकासे महत्त्वपूर्ण भूमिका निभालिता-राष्ट्रपतिः

राष्ट्रपतिना द्रौपदी मुर्मू इत्यनया भणितं यत् जनजातिय-समुदायेन राष्ट्रस्य सकल-विकासे महत्त्वपूर्ण भूमिका निभालिता। नवदिल्ल्याः मेजर ध्यानचन्द्र-राष्ट्रिय-क्रीडाङ्गणे वार्षिक-राष्ट्रिय-जनजातिय-महोत्सवस्य आदिमहोत्सवस्य चतुर्विंशत्युत्तर द्विसहस्रतमवर्षस्य उद्घाटन समारोहं सम्बोधयन्ती राष्ट्रपतिः मुर्मूः प्रावीचत् यत् अयम् आदि महोत्सवः आदिवासि-संस्कृति-न्यासयोः एकः पारस्परिक-संगमो वर्तते। अनया प्रोदीरितं यत् आदिवासिनः भाषा-कलाकृति-भोजन-संस्कृति-पारम्परिक-न्यासानां सजीवोदाहरणानि सन्ति। आदि-महोत्सवस्य प्रशंसां कुर्वन्ती राष्ट्रपतिः अकथयत् यत् अयं गर्वावह विषयो विद्यते यत् एतस्मिन् आदि महोत्सवे सहस्राधिकाः कर्मकराः भागं भजन्ति। राष्ट्रपतिना सतत्विकासाय प्रवर्तमान-वर्गाणाम् उत्थानाय प्रौद्योगिक्याः उपयोगे बलं प्रदत्तम्। आदिवासि-समुदाय-प्रकृत्योः मध्ये गहन-सम्बन्धेषु विचारान् स्थापयन्ती राष्ट्रपतिः कथितवती यत् एते आदिवासि समाजाः शताधिकवर्षेभ्यः पर्यावरणानुकूलत्वेन निवसन्ति।

लक्ष्मणपुरे 'सरलमानकसंस्कृतम्' इत्यस्मिन् विषये राष्ट्रियकार्यशाला सम्पन्ना

हिमसंस्कृतवार्ता:- प्रवेशकुमारशुक्ल, लखनऊ

भारतसर्वकारस्य भारतीयभाषासमितिः, केन्द्रीय- संस्कृत- विश्वविद्यालयः (लखनऊ-परिसरः) श्रीबाबा निबकरीजी वेदविद्यालयः (हनुमानसेतुः) चेत्येतेषां संयुक्तोद्यमेन दिनाङ्कः ०९.०२.२०२४ तमे दिनाङ्के 'सरलमानकसंस्कृतम्' इति विषये कार्यशालायाः आयोजनं जातम्। श्रीबाबा निबकरीजी वेदविद्यालयस्य सभागारे अयं कार्यक्रमः प्रातः १०:०० वादनतः सायं ०५:०० वादनपर्यन्तं आयोजितः। कार्यशालायाः अध्यक्षता केन्द्रीय- संस्कृत- विश्वविद्यालयस्य (लखनऊपरिसरस्य) माननीयनिदेशकः प्रो. सर्वनारायणझाः अकरोत्। असौ स्वीये वक्तव्ये उक्तवान् यत् 'शिक्षाक्षेत्रे सरलमानकसंस्कृतस्य उपयोगेन अनुवादं विना अपि शैक्षणिकक्रियाकलापाः उत्तमरीत्या सम्पादयितुं शक्यन्ते। वाणिज्य-विधि-प्रबन्धन-समाजशास्त्र-इतिहासादिविधविषयेषु 'सरलमानकसंस्कृतस्य उपयोगेन अध्ययनाध्यापने सम्पादयितुं शक्येते। एवमेव उत्तराखण्डे द्वितीयराजभाषात्वेन स्वीकारानन्तरं तु सरलमानकसंस्कृतेन लोव्यवहारस्य समधिका आवश्यकता अनुभूयते। अस्याम् कार्यशालायां देशस्य प्रख्याताः विद्वांसः स्वीयान् अमूल्यान् विचारान् प्रस्तुतवन्तः। प्रथमसत्रे "किमर्थं सरलमानकसंस्कृतम्" इति विषये व्याकरणशास्त्रस्य अग्रगण्यो विद्वान् केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य लखनऊपरिसरस्य व्याकरणविभागस्य प्राध्यापकः प्रो. भारतभूषणत्रिपाठी 'सरलमानकसंस्कृतेन' सह 'सरलमानकव्याकरणस्य' प्रयोगस्य विषये स्वाभिप्रायं प्रायच्छत्। स्ववक्तव्ये बहुभिः उदाहरणैः असौ संस्कृतस्य सरलं शुद्धं च प्रयोगं स्यादिति उक्तवान्।

द्वितीयसत्रे "सरल-मानक-संस्कृतस्य स्वरूपम्" इति विषयाधारिते व्याख्याने बिहारस्य दरभङ्गास्थ- कामेश्वरसिंह- दरभङ्गा- संस्कृतविश्वविद्यालयस्य व्याकरणविभागस्य सहायकाचार्यः डॉ. यदुवीरस्वरूपब्रह्मचारी हलन्तशब्दानां स्थाने प्रकारान्तरेण अजन्तशब्दानां प्रयोगस्य प्रविधिं प्रास्तौत्। स्वभाषणे सः सरलमानकसंस्कृतस्य स्वरूपं विविधदृष्ट्या स्पष्टीकृतवान्। तृतीयसत्रे लखनऊपरिसरस्य केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य व्याकरणविद्यालयस्य आचार्यः प्रो. धनीन्द्रकुमारझाः 'सरलमानकसंस्कृतेन प्रौढसंस्कृतस्य परिवर्तनस्याभ्यासः' इति विषये व्यवस्थितरूपेण व्याख्यानं प्रदत्तवान्। स्वव्याख्याने सः अवदत् यत् समाजे संस्कृतं प्रौढं कठिनं च मन्यते, परन्तु व्याकरणे किञ्चित् परिवर्तनं कृत्वा संस्कृतस्य प्रयोगः सरलतया शुद्धतया च कर्तुं शक्यते। चतुर्थे सत्रे लखनऊविश्वविद्यालयस्य संस्कृतविभागस्य सहायकाचार्यः डॉ. अशोककुमारशतपथी 'सरलमानकसंस्कृतस्य क्रियान्वयनम्' इत्यस्मिन् विषये स्वविचारान् प्रकटयन् अकथयत् यत् 'शिक्षाक्षेत्रे अनुवादं विना अपि संस्कृतस्य प्रयोगः सम्यक्तया कर्तुं शक्यते।' इति। लोकव्यवहारे तस्य प्रयोगेन संस्कृतं जनानां मध्ये व्यापकं भविष्यति।

पञ्चमे सत्रे लखनऊस्थ- नवयुगकन्या- महाविद्यालयस्य आचार्या प्रो. रीतातिवारीमहोदया कार्यालयेषु शैक्षणिकसंस्थाषु च संस्कृतस्य सरलमानकस्वरूपस्य कार्यान्वयनस्य महत्त्वपूर्णां उपायान् उत्तमरीत्या अकथयत्। अस्याः कार्यशालायाः समन्वयकः डॉ. चन्द्रकान्तद्विवेदी, संयोजकः डॉ. प्रफुल्लगडपालः सहसंयोजकः डॉ. रुद्रनारायणनरसिंहमिश्रः च आसन्। कार्यशालायां प्रायः २०० छात्राः नागरिकाश्च भागग्रहणं कृतवन्तः।

उत्तराखण्डसंस्कृत-अकादमीद्वारा अभवत् भव्यः छात्रप्रतिभासम्मानसमारोहः

सर्वाधिकप्राप्ताङ्केषु संस्कृतच्छात्राः हरिद्वारे अकादम्याः परिसरे अभवन् सम्मानिताः

प्रथमपुरस्कारः ५००० रु, द्वितीयपुरस्कारः ४००० रु
तृतीयपुरस्कारः ३०००रु आहत्य ३८

संस्कृतछात्रेभ्यः १,५३,००० प्रत्यक्षधनराशिपुरस्कारः
एवं प्रमाणपत्रम् अकादम्या प्रदत्तम्।

अकादम्याः व्यापकसंस्कृतप्रचारेण
खण्डतः राज्यपर्यन्तं ५००००

संस्कृतप्रतिभागिनः भवन्ति लाभान्विताः।

हिमसंस्कृतवार्ताः,

कुलदीपमैन्दोलाहरिद्वारं।

उत्तराखण्डसंस्कृत-अकादमीद्वारा

द्वितीयराजभाषायाः संस्कृतस्य संरक्षणाय, प्रचाराय, प्रसाराय च शुक्रवासरे अकादमीपरिसरे संस्कृतछात्रप्रतिभासम्मानकार्यक्रमः आयोजितः। कार्यक्रमस्य आरम्भः दीपप्रज्वलनेन, अतिथिभिः सरस्वतीपूजनेन च अभवत्। अकादम्याः सचिवेन वित्तपदाधिकारिणा च अतिथिनां स्वागतं कृतम्। परिचयसम्बोधनं कुर्वन् अकादमीसचिवः शिवप्रसादखाली इत्यनेन उक्तं यत् संस्कृत-अकादमी द्वितीयराजभाषायाः संस्कृतस्य संरक्षणार्थं बहुवर्षेभ्यः अनेककार्यक्रमान् आयोजयति। संस्कृतछात्रप्रतियोगितानां माध्यमेन राज्यात् पञ्चाशत्सहस्राधिकाः छात्राः षड्विधप्रतियोगितासु भागं गृह्णन्ति। अपि च खण्ड-जिल्ला-राज्य-स्तरयोः अधिकाः छात्राः अपि भागं गृहीतवन्तः। युवाकविसम्मेलनं, ज्योतिषसम्मेलनं, संस्कृतमहोत्सवः, गीताजयन्तीमहोत्सवः इत्यादिभिः कार्यक्रमैः देशस्य विभिन्नराज्येभ्यः संस्कृतप्रेमिभ्यः छात्रेभ्यः च संस्कृतभाषायाः वैज्ञानिकं, आध्यात्मिकं धार्मिकं च महत्त्वं व्याख्यातुं निरन्तरप्रयत्नाः क्रियन्ते। संस्कृतभाषासम्बद्धेषु ग्रन्थेषु, काव्येषु, पौराणिकपाण्डुलिपिषु च शोधविदुषां मध्ये रुचिं जनयितुं उद्देश्यं कृत्वा शोधविद्वद्भ्यः शोधकार्यक्रमद्वारा शोधमेव विद्वत्ता प्रदत्ता भविष्यति। संस्कृतविश्वविद्यालयस्य कुलसचिवः कार्यक्रममाध्यक्षः गिरीशकुमारः अवस्थी अवदत् यत् अनुसन्धानद्वारा संस्कृतभाषायां निहितं तथ्यं संस्कृतविदुषां साहाय्येन सरलतया सुलभतया च सामान्यजनस्य समक्षं प्रस्तुतीकरणस्य दिशि अपि कार्यं कर्तुं शक्यते। कार्यक्रमस्य मुख्यातिथिः उत्तराखण्डसर्वकारस्य योजनायोगस्य तकनीकीविशेषज्ञः गंगाप्रसादपन्तः अवदत् यत् परिवारं मानवस्य प्रथमशिक्षायाः केन्द्रं मन्यमानः प्रत्येकं पितरौ स्वसन्ततिभ्यः आधुनिकशिक्षया सह संस्कृतं वातावरणं प्रदातुं आग्रहं कृतवान्। राष्ट्रीयस्वयंसेवकसंघस्य पूर्वजिलासंघनिदेशकः रोहिताशुक्लः पूर्वमहर्षिणाम् आहारस्य, व्यवहारस्य एवं आचरणस्य अनुकरणाय च वैज्ञानिकरूपेण जीवनकलां प्रकाशितवान् अकादम्याः वित्तपदाधिकारी सत्येन्द्रप्रसादडबरालः कार्यक्रमस्य अतिथिभ्यः, अभिभावकेभ्यः, आगन्तुकेभ्यः च आभारं प्रकटयन् छात्राणां सर्वाङ्गीणविकासे अभिभावकानां शिक्षकानां च महत्त्वपूर्णा भूमिका अस्ति इति उक्तवान्। शिक्षकाणां अभिभावकानां च मध्ये परस्परसञ्चारद्वारा छात्राणां बौद्धिकस्तरस्य, दक्षतायाः भविष्यस्य कृते च दृढं आधारं निर्मातुं शक्यते। पूर्वमध्यमावर्गे उत्तराखण्डसंस्कृतशिक्षापरिषदः हरिद्वारतः सुबोधव्यासः अभिषेकममगाई जयपपनै च उत्तरमध्यमावर्गे लोकेशचन्द्रः सुधेशबडोनी अजयकैथोला च क्रमशः प्रथमद्वितीयतृतीयपुरस्कारं प्राप्तवन्तः। तनुजजोशी, शौर्यः, रोहितपाण्डेयः च स्नेहापंवारः, हिमानी, पूजा नौटियालः क्रमशः प्रथमद्वितीयतृतीयपुरस्कारं प्राप्तवन्तः। उत्तराखण्डविद्यालयशिक्षापरिषद्-नैनीतालतः उच्चविद्यालये कक्षायां क्रमशः प्रथमद्वितीयतृतीयपुरस्कारं प्राप्तवन्तः गगनदीपः, अभिषेकः, आजादश्च एवं गुरुकुलकांगडीविश्वविद्यालयहरिद्वारतः क्रमशः सुप्रभा, दिनेशचन्द्रः, प्रीतिः प्रथमद्वितीयतृतीयपुरस्कारं प्राप्तवन्तः। उत्तराखण्डसंस्कृतविश्वविद्यालयात् शास्त्रीवर्गं सत्री, देवव्रतः, हिमांशुः तथा आचार्यवर्गं अनिता भोई, भरतकुमारः, प्रतिज्ञा चौहानः क्रमशः प्रथमद्वितीयतृतीयपुरस्कारं प्राप्तवन्तः। राष्ट्रीयसंस्कृतसंस्थानस्य, श्रीरघुनाथकीर्तिपरिसरदेवप्रयागतः, मोहितः, मन्दीपः, श्रुतिशर्मा च स्नातकोत्तरे आचार्यवर्गे क्रमशः प्रथमद्वितीयतृतीयपुरस्कारं प्राप्तवन्तः देवसंस्कृतविश्वविद्यालयहरिद्वारतः स्नातके रामदेवी ढकडः, हर्षशर्मा, टिड्कुमारः, च स्नातकोत्तरे तनुश्री पाठकः, प्रनीता तोमरः क्रमशः प्रथमद्वितीयतृतीयपुरस्कारं प्राप्तवन्तः। हेमवतीनंदनबहुगुणागडवालविश्वविद्यालयश्रीनगरतः स्नातकोत्तरे क्रमशः प्रथमद्वितीयतृतीयपुरस्कारश्च स्नातके सतेश्वरी, देवेन्द्रकुमारः, निशांतकुमारः प्राप्तवन्तः। कार्यक्रमस्य सञ्चालनं अकादम्याः शोधविद्वद्गुरुश्री कृतवान्। अवसरेस्मिन् अकादम्याः पुस्तकालयसहायकः, कार्यक्रमसमन्वयकः रामकठैतः, प्रकाशनाधिकारी किशोरीलालरतूडी, प्रशासनिकाधिकारी लीला रावतः, डॉ. वाजश्रवा आर्यः, डॉ. नवीनपंतः, डॉ. जनार्दनकैरवाणः, भैरवपंतोला, दिव्या, आकांक्षा, मोहितः, अश्विनी, कविता, ओमप्रकाशभट्टः, संतोषः, विवेकपंचभैया, वेवीत्रिपाठी, प्रीतमः, पंकजः, सुंदरः आदयः सम्मानितकार्यक्रमे आसन्।

विराट कोहली इंग्लैंडदेशस्य विरुद्धं गत-३-टेस्ट क्रीडासु अपि न क्रीडति इति भारतीयदलेन घोषितम्, सः स्थानं प्राप्तवान्

हिमसंस्कृतवार्ता:- कुणाल कौशिकः, मोतिहारी
इंग्लैंडदेशस्य विरुद्धं अवशिष्ट त्रिटेस्ट-क्रीडानां कृते भारतीयदलस्य घोषणा कृता। पुरुषचयनसमित्या इंग्लैंडदेशं विरुद्धं आईडीएफसी प्रथमबैङ्कश्रृङ्खलायाः अन्तिमत्रयस्य टेस्ट-क्रीडायाः कृते भारतस्य दलस्य घोषणा कृता। बीसीसीआई इत्यनेन एतां सूचनां स्वस्य सामाजिक साइट इत्यत्र प्रकाशितम्। विराट कोहली एतेषु अपि मेलनेषु भागं न गृह्णीयात्। बीसीसीआई इत्यनेन सूचितं यत् विराट कोहलीः व्यक्तिगतकारणात् अवशिष्टानां श्रृङ्खलानां चयनार्थं उपलब्धः न भविष्यति। कोहलीः इत्यस्य निर्णयस्य पूर्णतया सम्मानं समर्थनं च बोर्डः करोति।

यत्र रविन्द्र जडेजाः, केएल राहुलः इत्येतयोः सहभागिता बीसीसीआई वैद्याः दलेन फिटनेस क्लीयरेंसस्य अधीनः अस्ति। ज्ञायते यत् तृतीयः टेस्ट-क्रीडा २०२४ तमस्य वर्षस्य फरवरी-मासस्य १५ दिनाङ्के राजकोटनगरे आरभ्यते। यत्र चतुर्थः टेस्ट-क्रीडा २०२४ तमस्य वर्षस्य फरवरी-मासस्य २३ दिनाङ्कात् रांचीनगरे आरभ्यते। श्रृङ्खलायाः पञ्चमः अन्तिमः च टेस्ट-क्रीडा धर्मशालानगरे २०२४ तमस्य वर्षस्य मार्च-मासस्य ०७ दिनाङ्कात् आरभ्य भविष्यति। भारतीयदलम्: रोहित शर्माः (नायकः), जसप्रीत बुमराहः (उपनायकः), यशस्वी जायसवालः, शुभमन गिलः, केएल राहुलः रजत पाटीदारः, सरफराज खानः, ध्रुव जुरेलः (डब्ल्यूके), केएस भारतः, रविचंद्रन अश्विनः, रविन्द्र जडेजाः, अक्षर पटेलः, वाशिं गटन सुन्दरः, कुलदीप यादवः, मो. सिराजः, मुकेश कुमारः, आकाश दीपश्च समाविष्टाः सन्ति।

द्वादश-त्रयोदशदिनयोः युद्धं अभिमन्युवधं च

॥ महाभारतकथा ॥

हिमसंस्कृतवार्ता: दिल्लीपः, संस्कृतशिक्षकः शिक्षाविभागः हि.प्र.

द्वादशस्य दिवसस्य अनन्तरं पुनः त्रिगर्ताः अर्जुनं आह्वानं कृत्वा युद्धं कुर्वन् अपहतवन्तः। यदा अर्जुनः तान् युद्धं कुर्वन्तः अपहतवान्। यदा अर्जुनः युधिष्ठिरं प्रति प्रत्यागन्तुं आरब्धवान् तदा मार्गं गजस्योपरि आरुह्य चीनदेशाधिपतिः भगदत्तः अर्जुनस्य मार्गं अवरुद्धवान् परं तस्मिन् युद्धे भगदत्तः हतः। अत्र द्रोणाचार्यः युधिष्ठिरं प्रहीतुं बहु प्रयतितवान्। सत्यजितः युधिष्ठिरस्य रक्षकः आसीत्। सत्यजितः द्रोणाचार्यस्य अश्वान् हत्वा रथचक्रान् अछिनत्। इदं सर्वं दृष्ट्वा कुहूः द्रोणाचार्यः सत्यजितस्य शिरः अर्धचन्द्रबाणेन छित्वा भूमौ अपात्यत्। सत्यजितस्य मृत्योः अनन्तरं युधिष्ठिरः युद्धक्षेत्रात् प्रत्यागतवान्। रात्रौ दुर्योधनः द्रोणं अवदत् यत् हे आचार्य! भवतः प्रतिज्ञा सिद्धा न जाता। इदं प्रतीयते यत् भवतः पाण्डवेषु स्नेहः अस्ति, अन्यथा युधिष्ठिरस्य ग्रहणं भवतकृते महत् कार्यं नास्ति। दुर्योधनस्य वचनं श्रुत्वा द्रोणाचार्यः कोपपूर्णः भूत्वा अवदत् यत् दुर्योधन! निज वाणी किञ्चित् अवगम्य एव प्रयोज्यताम्। अहं सर्वथा प्रयत्नशीलोऽस्मि परन्तु अर्जुनः अजेयः अस्ति। श्वः वयं चक्रव्यूहं सूजामः। यदि अर्जुनः तत्र न भवेत् तर्हि युधिष्ठिरः प्रहीतुम् शक्नुवन्ति, यतः केवलं अर्जुनः एव चक्रव्यूहस्य रहस्यं जानाति।

अपरेद्यु अर्थात् त्रयोदशे दिवसे पुनः त्रिगर्ताः सम्पत्तकाः च अर्जुनस्य आह्वानं कृतवन्तः। अर्जुनः तान् अनुसृत्य दूरं गतः। तस्मिन् एव काले कौरवदूतः युधिष्ठिराय चक्रव्यूहयुद्धस्य सन्देशं दत्तवान्। युधिष्ठिरः चिन्तितः

अभवत् यतोहि चक्रव्यूहस्य भग्न रहस्यं कोऽपि न जानाति स्म। तस्मिन् एव काले अभिमन्युः आगत्य युधिष्ठिरं प्रणम्य अवदत् यत् यदा अहं मातुः गर्भे आसम् तदा पित्रा चक्रव्यूहस्य वर्णनं कृतवान् इति। अहं गर्भात् एव शृणोमि स्म। षड्वारपर्यन्तं युद्धस्य वर्णनं मया श्रुतम् परन्तु सप्तमद्वारस्य युद्धं श्रुत्वा माता निद्रां गता अतोऽहं सप्तम् द्वारस्य भग्नविषये अनभिज्ञोऽस्मि। परन्तु पुनरपि अहम् अस्य युद्धस्य कृते सज्जोऽस्मि। युधिष्ठिरः चक्रव्यूहस्य निमन्त्रणं स्वीकृतवान्। माता सुभद्रा स्वयम् स्वपुत्रं शस्त्रैः अलङ्कृतवती किन्तु अभिमन्युपत्न्या उत्तरा युद्धक्षेत्रगमनं निषिद्धवती।

अभिमन्युः स्वभार्या उत्तरां मिलित्वा चक्रव्यूहद्वारं गतः। जयद्रथः चक्रव्यूहस्य प्रथमद्वारं आसीत्। अभिमन्युः जयद्रथं बाणं प्रविश्य सङ्ग्रहं प्रविश्य अन्तः गतः। भीमादयः पाण्डवावीराः अन्तः गन्तुं न शक्तवन्तः। अभिमन्युः द्वितीयद्वारं द्रोणाचार्यं, तृतीयद्वारं कर्णं, चतुर्थद्वारं अश्वत्थामं च निष्कास्य पञ्चमद्वारं अगच्छत्। अभिमन्योः भयङ्करं महवीरं सदृशं युद्धं दृष्ट्वा स्व पराजयं निश्चितं मत्वा कर्णस्य कथनानन्तरं सप्तैव महारथाः मिलित्वा अभिमन्युं परिवृताः। अभिमन्युः भृशं युद्धं कृतवान्, परन्तु समन्ततः आक्रमणे सति सः अतीव वर्णितः अभवत्, तस्य सारथिः हतः, अश्वः अपि मृत्वा पतिताः। सः खड्गेन सह अग्रे गतः, परन्तु तस्य खड्गः छिन्नः आसीत्। इदानीं तेन रथचक्रं गृहीत्वा आक्रमणं कृतम्। तदैव पृष्टतः दुर्योधनपुत्र लक्ष्मणः गदया अभिमन्युं शिरसि प्रहारं कृतवान्। अभिमन्युः आहतः अभवत्, परन्तु सः तामेव गदां लक्ष्मणं प्रति क्षिप्तवान्। तस्याः प्रहारेण लक्ष्मणः अपि भूमौ पतितः। स्व स्व प्रहारैः अभिमन्यु-लक्ष्मणौ उभौ एव सार्धमेव प्राणान् त्यक्तवन्तौ। यत्र अभिमन्युवधेन कौरवाः प्रहृष्टाः आसन् परन्तु तत्रैव लक्ष्मणस्य मृत्योः कारणेन शोक संतप्ताः अपि आसन्। अपरे च अभिमन्युस्य हृदयविदारक समाचरेण तस्य च मृत्योः कारणेन पाण्डवाः शोकमग्नाः आसन्। एतां वार्तां प्राप्य अभिमन्योः माता सुभद्रा पत्नी उत्तरा च चक्रव्यूहस्य सप्तमद्वारं प्राप्तवन्तौ। सुभद्रा पुत्रस्य शिरः अङ्के आदाय उच्चैः रोदिति स्म। उत्तरा सती कर्तुं इच्छां प्रकटितवती किन्तु सुभद्रा गर्भवतीत्वात् तां रोधिता।

तस्मिन् दिने युद्धे यदा अर्जुनः त्रिगर्तसम्पत्तकयोः सम्पूर्णतया नाशं कृत्वा प्रत्यागतवान् तदा चक्रव्यूहयुद्धे अभिमन्युः मृत्योः समाचारः प्राप्तः। सः अत्यन्तं दुःखितः अभवत्। श्रीकृष्णः अर्जुनं सान्त्वयित्वा अवदत् यत् अभिमन्युः मृत्योः कारणं जयद्रथः एव, यतः सः शङ्करात् वरं प्राप्तवान् यत् अर्जुनं विहाय अन्ये चत्वारः पाण्डवाः तं जेतुम् न शक्नुवन्ति। अत एव सः प्रथमद्वारे स्थापितः आसीत् येन भीमादयः चक्रव्यूहं न अप्रविशन्। तदा अर्जुनः प्रतिज्ञां कृता यत् - यदि अहं श्वः सूर्यास्तं पूर्वं यावत् जयद्रथं मारयितुं न अर्हामि तर्हि सः स्वशरीरं अग्निं समर्पयिष्यति इति। अर्जुनस्य प्रतिज्ञां श्रुत्वा जयद्रथः कम्पितः प्रारब्धः। द्रोणाचार्यः आश्वासनं दत्तवान् यत् सः एतादृशं स व्यूह निर्माणं करिष्यति यत् अर्जुनः जयद्रथं कदापि द्रष्टुं न शक्यति। द्रोणाचार्यः अवदत् यत् सः स्वयं अर्जुनेन सह युद्धं करिष्यति, व्यूह प्रवेशद्वारे अपि स्वयमेव स्थास्यति।

भारतीयसंस्कृतौ संयुक्त-पारिवारिक-जीवनम्

भारतीयसंस्कृतिः अत्यन्तं महत्त्वम् आवहति। अस्यां संस्कृत्यौ वृक्षपशुपक्षिनाद्यादयः सर्वे पूज्यन्ते, आद्रियन्ते च। माता, पिता, गुरुः, ज्येष्ठभ्राता इत्यादयः देवतुल्याः मन्यन्ते। वनपर्वतपाषाणमूर्त्यादिष्वपि देवत्वम् अनुभूयते, अवलोक्यते च। सर्वत्र समदर्शनं, त्यागभावश्च भारतीयसंस्कृत्याः एका महती विशेषता। भारतीयस्य पारिवारिक-जीवनस्य लक्ष्यं यत् कुटुम्बस्य सर्वेभ्यः सदस्येभ्यः धर्माधिकारमादिसाधनेषु समुचित-व्यक्तिगत-स्वतन्त्रतायाः अवसरप्रदानम्, एवं पारस्परिक-सहयोग-प्रदानम्; यतोहि प्रधानलक्ष्यन्तु प्रत्येकं जनस्य आत्मा तस्य योग्यतानुसारं पूर्णविकासदिशि अग्रे प्रसरेत्। पारस्परिकसहयोगार्थं परस्परं प्रति विशिष्टः

आदरभावः स्थापितः प्राप्यते अस्यां संस्कृतौ। यदि पुत्रार्थं 'मातृदेवो भव', 'पितृदेवो भव' इति स्यात्, तर्हि जनकस्य कृते अपि 'पुत्रादिच्छेत् पराजयम्', तथाच 'प्राप्ते तु षोडशे वर्षे पुत्रे मित्रत्वमाचरेत्' इत्येवं पारस्परिकी कर्तव्यदृष्टिः स्यात्। एकत्र, पत्यर्थम् उपदेशो यत् सा पतिं देवस्वरूपं मन्यताम् इति। अपरत्र च पतिरपि स्वपत्नीं देवीस्वरूपां, सखीसमानां च मन्यताम् इति। मनुस्मृतौ उक्तमस्ति-

'यत्र नार्यस्तु पूज्यन्ते रमन्ते तत्र देवताः।
यत्रैतास्तु न पूज्यन्ते सर्वास्तत्राफलाः क्रियाः।'

इति। आशयो यत् नार्यः सदा हि आदरणीयाः भवेयुः, न वा तिरष्करणीयाः कदापीति। पुनश्च, यत्र स्त्रियः पीडयन्ते तत्कुलं हि शीघ्रं विनश्येत्। यस्मिन् कुले दम्पती परस्परं प्रसन्नौ स्तः, तस्मिन् कुले कल्याणं सदा निवसति। भ्रातृभगिन्योर्मध्ये अपि स्नेहसम्बन्धः स्थापितो वर्तते अस्मद्भारतीयसंस्कृतौ। न केवलम् एतन्मात्रम्, अपितु अखिलविश्वं हि भारतीया संस्कृतिः कौटुम्बिकदृष्ट्या पश्यति यत् तत् इयमेका अस्मत्संस्कृत्याः नैजमहत्ता, विशेषता च- 'वसुधैव कुटुम्बकम्' इति वचनत्वात्। वास्तविकतया इहप्रपञ्चे यद्दृश्यते तत् केवलं भगवतः हि, इदं न मम इति भावः अस्यां संस्कृत्यां प्राप्यते। 'त्वदीयं वस्तु गोविन्द तुभ्यमेव समर्पये' इत्येतादृशः समर्पणभावः भारतीयदर्शने हि द्रष्टुं शक्यते, न वा इतरदर्शनेषु। नितरां भक्तिप्रधानम् एतद्दर्शनम्। मनुष्यजीवनम् इहलोकस्य विकासेन सह परलोकेष्वपि कथं कल्याणदिशि नेतुं शक्यते इति विषये भारतीयदर्शनं सम्यक्तया मानवानाङ्कते मार्गदर्शनं करोति। धन्यं भारतीयदर्शनं, भारतीयं जीवनं चेति, शम्।

असमप्रदेशीयः विज्ञानशिक्षकः, नारदोपाध्यायः

द्वादश दिनाङ्कात् चतुर्दश दिनाङ्कपर्यन्तं युएई-देशस्य दुबई-नगरे "भविष्य-सर्वकारणां आकारः" इत्यस्मिन् विषये शिखरसम्मेलनम्

शासनस्य भविष्यं निर्मातुं प्रयत्नरूपेण पञ्चाशीति

तोष्यधिकाः अन्ताराष्ट्रीयक्षेत्रीयाः च संस्थाः चतुर्दश दिनाङ्के शिखरसम्मेलनं सम्बोधयिष्यति।

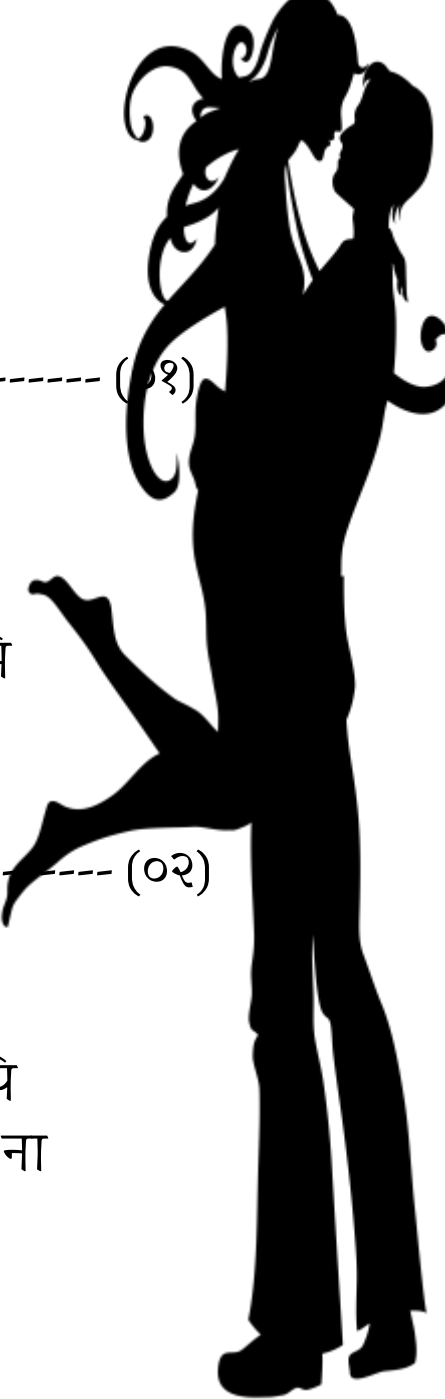
विश्वसर्वकार शिखर सम्मेलनस्य एकादश तमस्य संस्करणस्य सञ्चयतां कुर्वन्ति। २०२४ विंशतिः चतुर्विंशतिः तम वर्षस्य फेब्रुवरी-मासस्य द्वादश दिनाङ्कात् चतुर्दश दिनाङ्कपर्यन्तं युएई-देशस्य दुबई-नगरे निर्धारितम् इदं शिखरसम्मेलनं "भविष्य-सर्वकारणां आकारः" इत्यस्मिन् विषये भविष्यति। विंशतिः चतुर्विंशतिः तमे वर्षे विश्वसर्वकारशिखरसम्मेलने भारतं, तुर्किये, कतरं च सम्माननीयातिथि रूपेण घोषिताः सन्ति। भारतस्य प्रधानमन्त्री श्रीनरेन्द्रमोदी फरवरी

बॉलीवुड संस्कृतगीतम्

बहुप्रेम तुभ्यं करोमि अहम् (Sanskrit Version lyrics of Hindi film song - बहुत प्यार करते हैं तुमको सनम)

बहुप्रेम तुभ्यं करोमि अहम्
बहुप्रेम तुभ्यं करोमि अहम्
निष्ठां मे स्वीकुरु
निष्ठां मे स्वीकुरु, ईश्वरामतम्
बहुप्रेम तुभ्यं करोमि अहम्
बहुप्रेम तुभ्यं करोमि अहम् ----- (०१)
अस्माकं गीतं हे भवदीयचित्रं
अस्माकं गीतं हे भवदीयचित्रं
तावकं विना मे जीवितं न युक्तं
त्वामेव ईप्सामि, त्वामेव ईप्सामि
यावत् मे ही जीवम्
बहुप्रेम तुभ्यं करोमि अहम्
बहुप्रेम तुभ्यं करोमि अहम् ----- (०२)
सागरदोष्णोः यदूर्मयः सन्ति
सागरदोष्णोः यदूर्मयः सन्ति
तावद्धि स्नेहाः त्वयि सन्ति मेऽपि
हो एः हि तृष्णा, हो एः हि तृष्णा ना
क्षीयतां हि याति
बहुप्रेम तुभ्यं करोमि अहम्
बहुप्रेम तुभ्यं करोमि अहम्
निष्ठां मे स्वीकुरु
निष्ठां मे स्वीकुरु, ईश्वरामतम्
बहुप्रेम तुभ्यं करोमि अहम्
बहुप्रेम तुभ्यं करोमि अहम् ----- (०३)

रचयिता - डॉ. रुरुकुमारमहापात्रः (अध्यापकः)
राष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, तिरुपतिः

दक्षिणस्य-सफलाभिनेता रामचरणः बॉलीवुड-चलचित्रे योद्धायाः भूमिकायां दृश्यते

हिमसंस्कृतवार्ताः- जगदीश डाभी, मुम्बई।

दक्षिणस्य सफलः अभिनेता रामचरणः स्वचलचित्रैः सम्पूर्णं भारते मान्यतां प्राप्तवान्। रामचरणः अद्यावधि केषुचित् उत्तमचलचित्रेषु अभिनयम् अकरोत्। रामचरणः 'आरआरआर' इत्यादिषु सफलचलचित्रेषु अपि अभिनयं कृतवान्। परन्तु अद्यावधि रामचरणः कस्मिन् अपि बॉलीवुड-चलचित्रे न दृश्यते। रामचरणः केवलं दक्षिणचलचित्रेषु एव कार्यं कृतवान्। इदानीं रामचरणः बॉलीवुडक्षेत्रे पदार्पणं कर्तुं गच्छति इति वार्ता अधुना आगच्छति। प्राप्तसमाचारानुसारं रामचरणः 'संजयलीला भंसाली' इत्यस्य चलचित्रेण बॉलीवुडक्षेत्रे पदार्पणं करिष्यति। परन्तु अस्मिन् विषये अद्यापि आधिकारिकं वक्तव्यं न आगतम्। प्राप्तसमाचारानुसारं प्रसिद्धः बॉलीवुड-निर्देशकः संजयलीला भंसाली अमीशस्य 'द लीजेण्ड ऑफ सुहेलदेव' इति पुस्तके चलचित्रं निर्मातुम् उद्यतः अस्ति। रामचरणः 'संजयलीला भंसाली' इत्यस्य अस्मिन् चलचित्रेण बॉलीवुडक्षेत्रे पदार्पणं करिष्यति। एतत् सर्वभारतीयं चलचित्रं भविष्यति। कथ्यते यत् रामचरणः चलचित्रे सुहेलदेव बरहजः नामकस्य राजपूतयोद्धायाः भूमिकायां दृश्यते। प्राप्तसमाचारानुसारं रामचरणः चलचित्रस्य पटकथां श्रुतवान्। अस्य चलचित्रस्य आधिकारिकघोषणा अतीव शीघ्रमेव भविष्यति।